

1K 4,1–5

ETF, 16. 12. 2015 (3. adventní týden, s VP)

1. čtení: Lk 8,9–18

Žalm 85

Písně: 517, 273, 277

1. ...*dokud Pán nepřijde*. To je adventní tón této Pavlovy obhajoby. Nebo jinak: tohle ze všeho toho, čím je advent, co nám připomíná toto liturgické období, pro nás nyní vybírá toto biblické čtení. *Dokud Pán nepřijde*. Je-li náš čas – čas žitý v křesťanské víře – časem adventním, časem, v němž vyhlížíme (nebo aspoň čekáme) příchod Páně, znamená to také tuto výhradu. Eschatologickou výhradu, jak se tohle *dokud ne* („ještě ne“) obvykle označuje teologickou hantýrkou. „Adventnost“ našeho času, náš život v křesťanské naději, znamená také jeho jistou „provizornost“, neuzavřenost, nedokončenost. Ještě to není všechno, ještě něco přijde – Pán přijde! – a proto: *nevynášejte soudy předčasně*.

V tom je to provizorium, ta nehotovost našeho přítomného bytí. Skoro se mi chce povědět: jen v tom. Jinak náš život není nijak provizorní, jen na zkoušku, jak si to někdy myslíváme, když sníme o tom, jaké by to bylo začít znova a jinak, když si promítáme svá přání do nebeských světů, když odkládáme odpovědnost a vážná rozhodnutí „na jindy“ a „na později“. Ne, je to od začátku do konce „na ostro“ a naplno – ale zároveň platí: *nevynášejte soudy předčasně*. V této jedné věci však žijeme v provizoriu. Skutečně soudit bude teprve Pán, až přijde. Teprve on skutečně „osvětlí to, co dosud zůstává skryto ve tmě,“ a „učiní zjevnými záměry srdcí“.

Zatím zůstává leccos ve tmě nevědomosti (a ve tmě ne-víry), nevidíme na to pořádně nebo vůbec. Náš obzor je velmi omezený – to je právě v naší době, v dnešní záplavě informací, jen zřejmější. A teď nejde ani tolik o hranice našeho porozumění světu, jako spíš o nedostatečnost našeho porozumění lidem – těm, které máme blízko okolo sebe. Jednou oblastí, která zůstává – a patrně až do toho příchodu Páně zůstane – našemu poznání nepřístupná, je lidské srdce. Že jsou vnitřní pohnutky, úmysly pro posouzení našeho jednání důležité, to odedávna ví i světská spravedlnost. Soudy se úmysl snaží zjistit – ale jak dobře to dokážou?

Jaké jsou záměry lidského srdce? Záměry těch druhých, ale nakonec i moje? Známe to: někdy máme potíž porozumět sami sobě. Co to vlastně chceme, co vlastně potřebujeme, po čem to vlastně toužíme, k čemu tíhneme. Je to s naším srdcem, jak to o svém psal Augustin, že je „nepokojné, dokud nespočine v tobě, Pane“? Možná ano, ale rozhodně to vždycky není zjevné. O co nám v životě vlastně jde? A o co jde těm druhým?

Teprve ten, kdo skutečně zná lidské srdce, kdo „ví, co je v člověku“ (J 2,), ten jedině může „zjevit záměry srdcí“. Pán, jehož příchod s apoštolem vyhlížíme.

Pavel proto prohlašuje, že mu na žádných dosavadních soudech nijak zvlášť nezáleží. Považuje je za *předčasné*, neúplné, nedostatečné. Tím se obhajuje před korintskými křesťany, kteří zřejmě měli dost výrazné názory na toho i onoho, až se tam tvořily jakési skupiny – s někým se identifikovali a jiné zase proto odmítali: „já jsem Pavlův, já zase Apollův, já Petřův, já Kristův“

(1K 1,12). I jejich vztah ke Kristu jim s tím splýval – zřejmě ho někteří chápali jako členství v nějaké takové partičce.

Pavel prohlašuje, že mu díky adventnímu výhledu k *příchodu Páně* na takovém posuzování nezáleží. To je jeho „eschatologická výhrada“. Ještě nepřišel „den Páně“ a všechny dosavadní „soudné dny“ – které si ovšem my lidé umíme uspořádat v malém i ve velkém – jsou pořád jen „lidské dny“ (v. 3: ἀνθρωπίνη ἡμέρα).

2. Je zajímavé, že tuhle výhradu má stejně jako vůči ostatním také vůči sobě: *ani já nejsem soudcem sám nad sebou*. Svoje vlastní svědomí apoštol nestaví nijak podstatně výš než úsudek druhých lidí. To je neobvyklé.

Že mě ti druzí nemají co posuzovat, ať si pěkně počkají na „den Páně“, tomu bychom rozuměli, ten pocit také míváme. Důležité je, aby člověk žil v souladu sám se sebou, se svým svědomím. Nebo: aby žil, jak nejlíp umí, to musí stačit. Nestačí! Pavel je skeptický i tady. „Mám sice čisté svědomí“ – *nejsem si ničeho vědom – ale tím ještě nejsem ospravedlněn*. Dobré svědomí je dobrá věc, ale ani to není nakonec rozhodující. Ten Pán, jehož advent vyhlížíme, je někdo, kdo do našeho srdce vidí lépe než my sami, kdo nás zná lépe, než my sami sebe známe. Tak to alespoň očekává apoštol Pavel.

A ještě jedné překvapivé věci v jeho adventním výhledu si můžeme všimnout. S jakousi samozřejmostí očekává, že onen „den Páně“, kdy všechno teprve vyjde najevo, bude chvílí, kdy se *člověku dostane chvály od Boha*. Nikoli tedy strašlivý *Dies irae*, kterého by se děsil – a hlavně, kterým by děsil druhé (a tím jejich děsem by se těšil). Ne, chvíle, kdy se konečně – možná: kdy se teprve – *člověku dostane chvály od Boha*.

V této perspektivě se zdá, že ty lidské soudy a posudky, z nichž si nic nechce dělat, nemusejí být jen posudky negativní, že se tu apoštol nebrání nutně kritice, ale že má nejspíš na mysli také soudy veskrze pozitivní, chvály a uznání. Nejen volání „já jsem Apollův“ nebo „já jsem Petrův“ tady Pavel relativizuje a odmítá, ale také nadšení těch, kteří volají „já jsem Pavlův“. Ani na to nechce nic dát, svou potřebu chvály a uznání si schovává s „eschatologickou výhradou“ až k „příchodu Páně“.

Mnozí dnes celkem právem připomínají, že velkou tíhou farářského povolání je frustrace, častá konfrontace s neúspěchem a nedostatek uznání. A možná bychom to mohli vztáhnout na křesťanskou existenci v našem světě vůbec. V této souvislosti tedy můžeme tu Pavlovi výzvu číst jako povzbuzení: *Nesudte předčasně*.

3. Potřebu chvály máme ovšem všichni. To ji máme odložit až na „den Páně“? A podle čeho se orientovat teď? Když je zatím všechno nejisté a bude to odhaleno až nakonec? Připomeňme si: Pavel neříká, že vzhledem k příchodu Páně je všechno nejisté a zatím neurčité! Neříká, že žít v adventu znamená jen čekat! Řekli jsme, že to provizorium se týká vlastně jen toho jednoho: *nesudte předčasně*. Tedy: odpustit se všechny konečné, definitivní soudy. To však neznamená nějakou obecnou váhavost či nejistotu.

Naopak: o svém přítomném poslání mluví Pavel se značnou – a opět: překvapivou – rozhodností: *ať nás lidé pokládají za služebníky Kristovy a správce Božích tajemství* (οἰκονόμοις

μυστηρίων θεοῦ). Říká to v množném čísle a myslí tím zřejmě předně na ty, které před tím jmenoval, na Apolla a Petra a další – dnes bychom řekli – kazatele.

Správce božích tajemství – v tom je jistě určité omezení. Všichni služebníci církve, i apoštolové, jsou *pouze* správci. To znamená: nejsou to majitelé firmy, pouze zaměstnanci. Tím, na čem pracují, nedisponují. Majitelem, tím, kdo rozhoduje, je někdo jiný. Ale zároveň je v tom jistá náročivost. O *Božích tajemstvích* tu Pavel mluví jako o něčem, s čím tady může nakládat nějaký *oikonomos*. „Spravovat“ to, podnikat s tím, „řídít to jako firmu“, chce se nám říci, když pomyslíme na Ježíšovo podobenství o hřivnách (Lk 19,11–27). To je vlastně v napětí s tou „eschatologickou výhradou“.

Ale tak to Pavel říká. Už teď, v čase před příchodem Páně, nám byla svěřena *boží tajemství*. Tak Pavel mluví o evangeliu, které přišel do Korintu kázat a které přivedlo jeho nynější adresáty k víře (1K 2,1.7). To bylo jeho přesvědčení (a přesvědčení křesťanů vůbec, od samých počátků): že to, co Ježíšovo vzkříšení odhalilo o jeho smrti a cestě, která ho na kříž přivedla, je klíč k poznání Boha samého. Boží tajemství, které je nyní k nahlédnutí a k přijetí pro všechny lidi. Už teď.

Ano, tak to Pavel vlastně říká: o lidech, o našich bližních, ba i o nás samých platí: *nesudte předčasně*. Tady je ještě leccos nejasného, nehotového, skrytého, otevřeného. S tím počkejte, až přijde Pán. Avšak pokud jde o Boha, jeho *tajemství* nám už bylo dáno, odhaleno, zjeveno – protože Pán už přišel. Na Bohu tedy není nic nejistého, neurčitého, nehotového. Ano, je to obráceně, než jsme zvyklí. Pavel nám svým evangeliem bere nejistotu ohledně Boha i jistotu ohledně našich bližních. Bohu v Kristu zjevenému je možno prostě věřit. A pro bližního i pro sebe je v Kristu možno mít naději. Právě proto, že už teď můžeme a máme dobře a jasně vědět, kdo je ten Pán, který přijde.

4. A tak je – Pavlovi i nám – den tohoto Pána, který vyhlídíme nebo aspoň očekáváme – zárukou ne předně toho, že žádné zlo neprojde nepotrestáno, že všechny temné činy, ba i temné myšlenky budou postaveny do nesmlouvavě jasného světla Boží pravdy – nýbrž toho, že žádné dobro nezůstane zapomenuto a ztraceno, zasuto kdesi ve stínu skutečností na první pohled velkých a důležitých. Ale ještě víc: právě z onoho *tajemství*, které nám bylo svěřeno, přece smíme počítat s tím, že Bůh na nás a na naše bližní hledí – a v den svého konečného soudu pohlédne – pohledem mnohem příznivějším, než bychom zasluhovali, pohledem, který nás vidí v zákrytu s Kristem. Ani naše dobré svědomí nestačí na naše ospravedlnění, ale Kristus na ně stačí. „Blaze těm služebníkům, které pán, až přijde, zastihne bdělé. Amen, pravím vám, že se opáše, posadí je ke stolu a sám je bude obsluhovat“ (Lk 12,37). To už smíme vědět. To si už můžeme vyzkoušet – i dnes u jeho stolu...